

De toekomstvisie in de praktijk

De EBEM is van en voor Brummen

De Eerbeek Brummense Energie Maatschappij (EBEM) is een coöperatie die lokaal duurzame energie wil ontwikkelen in de gemeente Brummen. Willem de Jager is voorzitter van EBEM en Arthur Senff is als Strategisch Adviseur Ruimtelijke Ontwikkeling vanuit de gemeente Brummen betrokken bij EBEM. 'De coöperatie is niet van ons, maar van en voor iedereen in onze gemeente.'

'Een internationaal onderzoeksbureau heeft uitgezocht dat, als we de groeiende wereldbevolking willen blijven voeden, we na 2050 drie planeten aarde nodig hebben.' Willem de Jager is professioneel jarenlang werkzaam geweest op het gebied van duurzaamheid, eerst bij Rabobank Nederland en tot december van dit jaar als directeur van de stichting Forum Duurzaam Werken. Hij voelt al

jaren een diepe overtuiging dat de toekomst van onze planeet afhangt van verduurzaming. De Jager: 'Het is een grondstoffenprobleem en daarom moeten we op zoek naar herwinbare energie. De meeste olie op onze planeet is niet tot extreem moeilijk winbaar. Als we niets doen zal de olie die nog wel winbaar is in 2050 extreem duur en schaars zijn. Onze kleinkinderen en achterkleinkinderen zullen ons vervloeken dat wij aardolie verspild hebben, door ze te verbranden in auto's en als stookolie te gebruiken. Dat beetje olie dat er nog is in 2050 hebben we hard nodig voor andere nuttige dingen, zoals de farmaceutische industrie. Olie zal dan niet meer beschikbaar zijn voor onze huishoudens, vliegtuigen, auto's en de industrie. Dat betekent dat we over moeten gaan naar duurzame energievormen.'

In dat opzicht lopen we tot groot verdriet van De Jager achter op Duitsland en andere landen. 'In Duitsland wordt nu al 20% van de totale energie decentraal opgewekt door zonnepanelen en windmolens. Bij ons is dat nu nog maar ongeveer 4%. Met het recent gesloten Energieakkoord beginnen we aan een inhaalslag, maar ondertussen zijn veel burgers geïrriteerd over de lakse houding van opeenvolgende kabinetten in ons land. Zij nemen het heft in eigen hand. Zo zijn energiecoöperaties als EBEM ontstaan.'

Lokaal energie opwekken

Begin dit jaar is de EBEM officieel als coöperatie opgericht, zijn de statuten door de ledenvergadering aangenomen en is er een bestuur gekozen met De Jager als voorzitter. EBEM is niet de enige energiecoöperatie: er zijn er inmiddels ongeveer 450 in Nederland. De Jager: 'Het zijn allemaal lokale initiatieven van burgers voor burgers. Allemaal willen ze energie lokaal gaan opwekken. Nu gebeurt dat nog centraal, maar ook de grote energiemaatschappijen beseffen dat er de komende dertig jaar een transitie zal plaatsvinden van centrale naar decentrale energiewinning. Het is onze ambitie om de inwoners in de gemeente Brummen in 2030 volledig energieneutraal en dus zelfvoorzienend te hebben.'

In 2030 moet er in onze gemeente dus net zoveel energie worden opgewekt als we als inwoners en kleine bedrijven gebruiken. Die doelstelling is opgenomen in de toekomstvisie 'Innoveren met oude waarden', die de gemeenteraad afgelopen september omarmd heeft. Duurzaamheid speelt in de toekomstvisie een centrale rol. De Jager: 'Zowel met de toekomstvisie als met de EBEM zijn we bezig voor de jongste generatie die nu nog op school zit of nog niet eens geboren is. Mijn definitie van duurzaamheid is dat we de gevolgen van ons handelen nu niet moeten afwentelen op onze kinderen en kleinkinderen.'

Voor en door Brummen

Het proces van de ontwikkeling van de toekomstvisie en de EBEM begon ongeveer tegelijkertijd en vanuit dezelfde gedachte. De Jager: 'Ik vind het mooi dat de toekomstvisie, net als EBEM, vanuit de mensen zelf ontstaan is en dat de visie een sterk integraal karakter heeft. Het is prachtig dat Brummen tot zo'n integrale droom is gekomen, die de leidraad vormt voor alle beslissingen die de gemeente de komende jaren gaat nemen.'

Voor Arthur Senff is het samenwerken met de samenleving het belangrijkste punt uit de toekomstvisie. 'We proberen dit principe nu al toe te passen op de lopende projecten. We ontwikkelen beleid niet meer achter ons bureau, maar doen dat samen met inwoners, ondernemers en belangenbehartigers die betrokken zijn bij het onderwerp. Zo hebben we bijvoorbeeld ook de landgoederenvisie 'Landgoed zonder grenzen' ontwikkeld. Dat is mooi, want het eindresultaat is zoveel meer dan wanneer we het op de traditionele manier hadden gedaan.'

Gelijkwaardige partners

De Jager en Senff hebben dezelfde visie op de rol van de gemeente en zijn beide tevreden over hun samenwerking. Senff: 'We werken samen op basis van gelijkwaardigheid en wederzijds vertrouwen. Onze rol als overheid is die van verbinder en we faciliteren daar waar dat nodig is. Er gebeurt op dit moment veel

als het gaat om duurzame energie. Er zijn veel mooie initiatieven en regelmatig klopt er een particulier of ondernemer bij ons aan met een nieuw initiatief. Ik roep dan altijd de EBEM erbij om te kijken wat het initiatief is en of we er gezamenlijk een rol in kunnen spelen.' De Jager ziet die coördinerende rol als een belangrijke taak van de EBEM: 'Wij willen mensen die een passie hebben voor en kennis hebben van duurzame energie bij elkaar brengen. De coöperatie is niet van ons, maar van en voor de mensen in Brummen. Wij hebben geen winstdoelstelling en wij willen het podium zijn voor elke ondernemer in de gemeente die op de één of andere manier met duurzame energie bezig is. Het maakt daarbij niet uit of de ondernemer lid is van de coöperatie of niet.'

De activiteiten van EBEM

EBEM legt de lat hoog. Dat is mooi, maar kan een valkuil zijn. Senff: 'Je kunt teveel in één keer willen doen. Tijdens onze overleggen stimuleer ik EBEM om goed voor de basis te zorgen en voldoende leden te werven. Je moet op een gegeven moment ook resultaten kunnen laten zien aan de samenleving. Mensen moeten het kunnen voelen, ruiken en zien. Dat trekt nieuwe leden aan en daardoor zullen er weer nieuwe projecten opgepakt kunnen worden.'

'Dat advies hebben we ter harte genomen.' De Jager maakt duidelijk dat Brummen in de eerste helft van 2014 veel zal horen van EBEM. 'Sinds 1 september van dit jaar hebben we een strategische samenwerking met Eneco. Als lid van de coöperatie kun je groene stroom van Eneco afnemen. Je betaalt dan een lager tarief dan bij Nuon en je krijgt elk jaar een korting op je energierekening van 50 tot 75 euro, als dank dat je voor groene energie hebt gekozen. Het lidmaatschap van de coöperatie bedraagt 25 euro per jaar, dus je verdient er altijd op. Verder zullen we binnenkort een totaalaanbod hebben van zonne-energie voor particulieren en kleine ondernemers. In lijn met de toekomstvisie werken we bij voorkeur met lokale installateurs. Vanaf nu gaan we daken zoeken. Maar niet iedere particulier kan of wil zonnepanelen op zijn dak hebben. Daarom zoeken we ook naar mogelijkheden om collectieve zonnedaken te maken op grote daken. Een groep inwoners koopt de panelen dan gezamenlijk in en wekt op dat dak hun eigen energie op. Elke deelnemende inwoner krijgt via de belasting en via EBEM in totaal ongeveer 13 cent per kilowatt geleverde stroom terug.'

De Jager verwacht dat het project Doonweg begin 2014 in een kritische stroomversnelling zal komen. Studenten van de Hogeschool Arnhem-Nijmegen hebben onderzocht of de voormalige vuilstort aan de Doonweg in Eerbeek afgedekt kan worden met zonnefolie. In de eerste maanden van volgend jaar zal duidelijk worden of een innovatief bedrijf in Arnhem deze folie kan leveren en of de aandeelhouders van de vuilstort daarmee akkoord gaan. EBEM is verder betrokken bij een onderwijsproject over duurzame energie en EBEM start met

het werven van leden via sportverenigingen, waarbij de sportvereniging voor elk nieuw lid een tientje in de clubkas krijgt.

Windmolens

EBEM wil komend jaar ook samen met de Brummense gemeenschap onderzoeken of er buiten bewoond gebied mogelijkheden zijn voor windmolens in onze gemeente. De Jager: 'Dit proces zullen we heel zorgvuldig doorlopen. Misschien zijn er een paar plekken op het grondgebied van onze gemeente die geschikt zouden kunnen zijn voor windmolens, waar inwoners er geen last van hebben. We willen kijken of daar draagvlak voor is en of we mensen de mogelijkheid kunnen bieden om mede-eigenaar te worden van een windmolen.'

De gemeente in verandering

In de toekomstvisie is een andere rol voor de gemeente weggelegd dan we tot nu toe gewend waren. De gemeente krijgt veel meer een vraaggerichte rol. Voor Senff is die nieuwe rol al goed merkbaar in zijn dagelijkse praktijk. 'Voorheen waren we als ambtenaar vooral taakgericht bezig. Nu maken we de omslag naar vraag- en omgevingsgericht. Dat betekent dat er andere competenties en vaardigheden van ons gevraagd worden. De organisatie moet die vaardigheden en competenties leren, oefenen en trainen. Dat gaat niet van vandaag op morgen. We hebben de ruimte en de tijd gekregen om met elkaar te zoeken naar die nieuwe rol. Die tijd en ruimte moeten we blijven krijgen om de transitie die nodig is door te maken en te verinnerlijken. Aan de andere kant vraagt dat ook wat van de inwoners en ondernemers in Brummen. Niet elk probleem kan bij de gemeente neergelegd worden.' De Jager: 'De participatiesamenleving, zoals koning Willem-Alexander het noemde in zijn eerste troonrede, begint concreet vorm te krijgen. En nu het benoemd is, zal dat alleen maar sneller gaan.'